

Промотиране на етичен подход към спорта, включително чрез комуникационни стратегии с родители

A Toolkit for Physical Education Teacher

Съдържание

Въведение

1. Исторически и философски основи на спортната етика
2. Сътрудничество с преподавателите по другите предмети с цел промоция на морален и етичен кодекс на поведение
3. Използване на ИКТ инструменти за промотиране на етичен кодекс на поведение
4. Комуникация с родителите
5. Човешките права в спорта
6. Заплахи и предизвикателства пред етичния подход в спорта
7. Етични подходи на включващия спорт
8. Етично поведение на спортните фенове и публика по време на спортни събития
9. Етика в треньорството
10. Професионално развитие на учителите по ФВ по отношение на етични компетенции

Въведение

- **Исторически и философски основи на спортната етика** предоставя базова информация относно историческите и философски основи на спортната етика.
- **Сътрудничество с преподавателите по другите предмети с цел промоция на морален и етичен кодекс на поведение** подчертава ролята, която спортната етика би трябвало да играе в нашето общество. Тази точка също така представя концепцията за спортните ценности и етичния кодекс на поведение.
- **Използване на ИКТ инструменти за промотиране на етичен кодекс на поведение** представя основните предизвикателства, пред които се изправят учители и родители, когато използват ИКТ в работата/комуникацията с децата и които им помагат да се справят с тези предизвикателства.
- **Комуникация с родителите.** Участието на децата в спортни дейности може да бъде повлияно от множество фактори, но родителите изглеждат са най-значимия от тях. Установяването на тесни контакти с родителите би било от огромна полза за учителите по ФВ.
- **Човешките права в спорта** се фокусира върху значението на връзките между човешките права и спорта в съвременния свят. Спортът сам по себе си, както на международно, така и на национално ниво, може да играе значима роля в напредъка по отношение на човешките права, особено сред някои от хората в най-неравностойно и уязвимо положение в света.
- **Заплахи и предизвикателства пред етичния подход в спорта** демонстрира широк набор от фактори, които застрашават спортните състезания, които биха могли да имат разрушително влияние върху спортните кариери и предоставя гледна точка относно бъдещата визия за спорта.
- **Етични подходи на включващия спорт** позволява учителите да проучват в дълбочина въпросите на етичния подход към спорта, с фокус върху сферата на включващото образование.
- **Етично поведение на спортните фенове и публика по време на спортни събития** предоставя на учителите анализ на феномена неподходящо поведение на спортните фенове и дава повод за дискусия на етичното измерение по отношение на подкрепата за атлети и спортни отбори.
- **Етика в треньорството** подчертава значимата роля на учителите по ФВ и на треньорите като модели за подражание на младите хора и предоставя на обучителите идеи как да изграждат положителни отношения с други групи, участващи в спортни дейности.
- **Професионално развитие на учителите по ФВ по отношение на етични компетенции** се фокусира върху способностите на учителите по ФВ да се справят със сложни, неясни ситуации, включващи етични дилеми. Темата включва също така проблема за оформянето на етичните компетенции на учениците чрез образование за формиране на характер.

Исторически и философски основи на спортната етика

Първата стъпка дава базова информация за историческите и философски основи на спортната етика. Спортната етика е онова направление във философията на спорта, което се занимава с конкретни етични въпроси, които се пораждат във връзка с и около спортни състезания. С напредъка в професионалните спортове и развитието на развлекателната индустрия, свързана с тях, спортната етика се превърна не просто в плодородна почва за тестване и развитие на философски концепции и теории, но и допирна точка между философията, институциите на гражданското общество и обществото като цяло.

Тази стъпка предоставя на учителите онлайн материали с фокус върху положителната роля на спорта, който е важен инструмент за преподаване на справедливост, спазване на правилата в името на групата (другите състезатели и публиката) и честност.

Цел на обучението

Целта на тази стъпка е да направи преглед на ключови концепции, свързани със спортната философия.

Онлайн ресурси

- [Dominique Bodin and Gaëlle Sempé, *Ethics and sport in Europe*, Council of Europe Publishing](#)

Тази брошура представя основните засегнати въпроси и приети решения по време на 11ти Съвет на Европейската конференция на министрите, отговорни за спортните дейности, Атина, Гърция, 10-12 декември 2008г. (етиката в спорта, исторически и философски въпроси, нови предизвикателства, заключения).

- [Studies in Philosophy of Sport](#)

Проучванията в сферата на спортната философия, издадени от Lexington Books, насърчават изследователи от всички дисциплини да се задълбочат в областта на природата, значението и качествата на спорта и свързаните с него дейности. Поредицата има за цел да насърчи нови гласове и методи за философско изучаване на спорта, докато в същото време вдъхновява елитни учени да се занимават с нови въпроси и подходи в сферата. Поредицата насърчава учените, които тепърва навлизат в спортната философия да предоставят своята експертиза за целите на тази разрастваща се сфера. Тези нови гласове носят иновативни методи и задават различни въпроси относно стандартните теми от областта на спортната философия. Широко-дискутирани теми от литературата ще бъдат подложени на нов преглед, със свежи гледни точки, а нови въпроси и проблеми ще бъдат проучени, за да се отиде отвъд традиционните позиции.

Онлайн ресурси

- [The Sport, Ethics and Philosophy Forum](#)

Форумът за спорт, етика и философия е ориентиран към главните концептуални, философски и морални въпроси, предизвикани от дигиталните развития в контекста на спорта и физическото възпитание.

- [Andrea Borghini, Sport Ethics](#)

Тази статия се фокусира върху онова направление във философията на спорта, което се занимава с конкретни етични въпроси, които изникват по време на и във връзка със спортни състезания.

- [Fair play - the winning way](#)

Този сайт е портал на UNESCO – раздел физическо възпитание и спорт. Той представя основните принципи на кодекса на спортната етика, според които честната игра е интегрален, а не избиращ елемент от етичното поведение във всички спортни дейности, спортни политики и управление и е приложима за всички нива на способности и ангажираност, като се започне от спорта като хоби за релакс и свободното време, до състезателна професионална дейност.

- [Steven D Stovitz, David Satin, Ethics and the athlete: Why sports are more than a game but less than a war](#)

Тази статия прави преглед на ключови концепции, част от спортната философия. Като използва шест добри практики от спортните архиви, тя представя практическа рамка за тълкуване и оценка на моралния статус на поведението на атлетите. Тази

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

● [The Code of Ethics and Good Practice for Children's Sport, Sports Council for Northern Ireland](#)

Това е етичният кодекс използван в Северна Ирландия.

● [Markkula Center for applied ethics](#)

Сайтът се фокусира върху ролята и значението на етиката в спорта.

работата прави възможно читателите да оценят далеч по-добре както контекстуалните особености, така и стабилните връзки между видовете етика.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Сътрудничество с преподавателите по другите предмети с цел промоция на морален и етичен кодекс на поведение

Тази стъпка подчертава ролята, която спортната етика би трябвало да играе в нашето общество. Тя също така представя концепцията за спортните ценности и помага на учениците и учителите да получат знания относно тези принципи на спорта в контекста на спортните или физически дейности. В допълнение, тя създава връзки между спортните ценности и други аспекти на нашия живот. Тази стъпка също така представя няколко кодекса на поведение пред учителите. Като професионалисти учителите постоянно се занимават с принципите в рамките на критичен подход, отчитайки образователната стойност на конкретни отношения с лица, участващи в конкретни образователни ситуации и процеси.

Тази стъпка предоставя на учителите онлайн ресурси, отнасящи се до няколко типа поведение, които имат за цел да насърчат учителите да възприемат информиран подход в тяхната преподавателска практика и да се запознаят с добри и коректни практики като учители професионалисти. Учителят трябва да полага усилия да бъде пример за подражание и да действа в рамките на общността по начин, който подсилва престижа на професията.

Цел на обучението

Целите на тази стъпка са да се повиши осъзнатостта на учителите по отношение на ролята и значението на спортната етика и да се направи преглед на няколко модела на поведение, които промотират високите стандарти в преподаването.

Онлайн ресурси

- [Peter Arnold, Sport, Ethics and Education](#)

Тази книга промотира спорта като аспект на либералното образование, практика, която се свързва с честна игра.

- [Irish Sports Council - Sample Lesson Plan](#)

Целта на този урок е пред учениците да бъде представена концепцията за спортните ценности и да им се помага да се сдобият със знания за тези принципи в рамките на контекста на спортна и физическа активност и да направят връзка между спортните ценности и други аспекти на ученическия живот.

- [Personal Genetics Education Project](#)

Този сайт представя интерактивни уроци за преподаватели в системата на средното образование как да включват техните ученици в дискусии относно етиката и личната генетика. Уроците са релевантни за множество предмети, включително биология, здравни теми, социални науки, право, ФВ и психология. Всички учебни планове съдържат базова информация, с която учителите и учениците могат да се запознаят, подбор на дейности в класна стая, теми за

Онлайн ресурси

- [Muriel Poisson, Guidelines for the design and effective use of teachers' codes of conduct](#)

Тази брошура се фокусира върху правилата за учителското поведение, заложили с цел да повишат професионализма на учителите и качеството на образованието.

- [The Council for the Teaching Profession in Malta, Teachers' Code of Ethics and Practice](#)

Този правилник представя ключовите принципи, които определят взаимодействията между отделните обучители и учениците, техните родители, властите и членовете на други мултидисциплинарни екипи. Образованието на децата на нацията е поверено на нас и това поставя всички нас, без значение от конкретната роля, която играем, в изключително специално положение на отговорност, която изисква от нас да покриваме много високи стандарти по отношение на поведение и отношение.

- [Teachers' code of professional practice](#)

Този правилник залага петте принципа на етиката на публичните услуги, които следва да ръководят работата на всички учители по отношение на

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

обсъждане, в някои случаи и презентации или видео клипове и оценка. Всеки урок може да бъде използван сам по себе си или всички уроци да бъдат преподавани като цялостна програма.

отговаряне на образователните потребности на техните ученици.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Използване на ИКТ инструменти за промотиране на етичен кодекс на поведение

Учениците много се интересуват от спортни, музикални и игрови сайтове. Тази стъпка представя основните предизвикателства, с които родители и учители трябва да се справят при използването на ИКТ в техните часове и дейности: хакването (непозволен достъп до сайтове) или кракването (вандализирането на сайтове), неправомерното сваляне на игри или софтуер, злоупотреба на интелектуална собственост, нарушаване на интелектуални права или използване на неподходящи сайтове. Най-добрата защита спрямо неподходящите сайтове е установяването на правила как да се ползва техниката или учениците да се мотивират и да им се представят етичните ценности във всички сфери на техния живот; по този начин въпросните ценности ще получат своето отражение и в технологичната среда. В допълнение към това, стъпка 3 предоставя на учителите предложения как да инкорпорират кибер етиката в културата на класната стая. Макар че интернет често е сравняван с кутията на Пандора, сравнението не е вярно на 100 %, защото интернет има и своите плюсове, защото може да снабди децата с несравнимо голям обем полезна информация и възможности за правилната ѝ употреба. Тази стъпка представя ценни онлайн материали, които дават възможност на учителите да защитят децата от тези рискове като ги научат как да използват технологиите по положителен и етичен начин.

Цел на обучението

Целите на тази стъпка са да даде възможност на учителите да инкорпорират ИКТ етиката в културата на класната стая и да информира учителите относно основни ИКТ етични проблеми и да им помогне да се справят с тези предизвикателства.

Онлайн ресурси

[The Sport, Ethics and Philosophy Forum](#)

Този форум за спорт, етика и философия е ориентиран към основните концептуални, философски и морални въпроси, които се повдигат от тези дигитални промени в контекста на спортното и физическо образование.

[Thomas Bjørner, An analysis of habitus among Danish e-sport players](#)

Моделите в електронния спорт (е-спорт) се промениха с повишаване на сериозността и професионализацията в състезателните дейности, моделираното поведение, социалните структури и институционализираната среда. Целта на това проучване е да проучи сферата на дейност на няколко датски е-спортисти със специален фокус върху значителния обем тренировки, които се провеждат в домашни условия и се представят чрез е-спортите.

[TeachWithMovies.org](#)

Този сайт дава възможност на учители да създават планове за часове по ФВ на базата на филми. Той дава ценни съвети относно филмите, които може да се използват, както и начините, по които може да се използват с цел да се оформят интересни часове по спортни и етически теми.

[Franci Pivec, Codes of Ethics and Codes of Conduct for Using ICT in Education](#)

Етичните кодекси или правилата за поведение са начин за намаляване на отрицателното влияние на използването на ИКТ върху социалното развитие. Те стъпват на визия за отлични постижения и позитивна мисия, което е цел както на отделните спортисти, така и на професионалните асоциации.

[Internet Ethics and Rules](#)

Етиката представлява пакет от морални принципи, които управляват приемливото поведение на индивид или група ползватели на ИКТ. Компютърната етика е пакет

морални принципи, които управляват употребата на компютри. Един от най-често срещаните проблеми на компютърната етика е нарушаването на авторски права. Копирането на защитено съдържание без разрешението на автора, достъп до лична информация, са само част от примерите за нарушения на етичните принципи.

● [Education World](#)

Този бюлетин предоставя на учителите ръководства по компютърна етика, онлайн ресурси за преподаване на етика и интернет сигурност, както и осем съвета за формиране на култура на коректна употреба на технологии в класната стая.

● [The blue skunk blog, A dozen ways to teach ethical and safe technology use](#)

Този блог предоставя на учителите много съвети относно начините за промотиране на етично и безопасно използване на технологии.

● [Promoting ethical behaviour online](#)

Този план на урок дава на учителите информация относно онлайн защитата на личната информация и етичното поведение, чрез проучване на дигитални следи с цел по-добро разбиране по въпроса, че нашите онлайн дейности може да не са толкова анонимни, колкото ние си мислим, че са.

Комуникация с родителите

Тази стъпка подкрепя идеята, че спортът може да играе значима роля в живота на множество деца. За голям брой деца спортуването носи положителни и приятни преживявания, докато за други, спортовете могат да се превърнат в негативен генератор на стрес. Участието на децата в спортове може да бъде повлияно от множество фактори, но ролята на родителите се оказва, че е най-значима. Родителите са от голямо значение за осигуряването на подкрепа на здравето и успешното обучение на техните деца посредством училищния процес, застъпването за децата и изискването за ефективност на училищата. Участието на родителите се дефинира като съвместна работа с екипа в училището с цел подпомагане и подобряване на обучението, развитието и здравето на деца и подрастващи.

Децата и подрастващите формират линии на поведение, които могат да повлияят здравето им в момента и в бъдеще. На тази възраст децата са уязвими, подложени са на рисковете на тютюнопушенето, приемането на алкохол, наркотици и прочие. При все това, укрепването на ролята, която играят защитните фактори в техния живот, може да им помогне да избегнат подобни рискове. Въвличането на родителите в училищния живот на техните деца е обещаващ защитен фактор. Според проучванията, активното участие на родителите в училищния живот е тясно свързано с по-доброто поведение, по-високите академични резултати и подобрените социални умения. Участието на родителите също така прави по-вероятно децата и подрастващите да избягват нездравословните навици като пушене, алкохол или злоупотреба с наркотици.

Тази стъпка определя участието на родителите в училищния живот, идентифицира конкретни стратегии и дейности, които училищата биха могли да предприемат, за да подтикнат родителите към по-дейно включване, споделени етични проблеми, с които трябва да се справят родителите и училището заедно, начини, по които служителите в училището могат да се свързват с родителите, решения на шест общи предизвикателства пред устойчивото участие от страна на родителите и комуникация с тях по етични въпроси.

Цел на обучението

Целта на тази стъпка е да представи множество начини, по които учители и родители могат да комуникират с цел възпитаване на учениците в духа на етичните ценности.

Онлайн ресурси

[The European fair play movement](#)

Този сайт цели да промотира честната игра и толерантността в широк смисъл (в спорта и в ежедневието) в Европа като подкрепя нейните членове за промотиране на кампании за честна игра, в които спортни организации поемат инициативата, взаимодействат си с властите, с местните общности или с родителите за целите на насърчаването на темите за честната игра и чрез фасилитиране на редовни контакти между различни европейски спортни организации.

[Right to play](#)

Хуманитарна, неправителствена организация, чиято мисия е да подобрява живота на децата в неравностойно положение и да ги свързва с техните общности посредством спорт.

[Anastasios G. Rodis, Swedish Swimmers' Perception of Parental Involvement](#)

Спортовете играят важна роля в живота на много деца. За много деца спортуването носи положителни и приятни преживявания, докато за други спортовете могат да се превърнат в отрицателно и стресиращо преживяване. Участието на децата в спортове може да се влияе от множество фактори, най-сериозният от които са родителите.

[Ethical and safe use of the internet](#)

Материалът представя политиката на библиотеките на Ню Йорк, която информира учители, родители и ученици относно етичното използване на информацията и технологиите в библиотеките.

● [**The Heritage Code of Ethics for Educators and Families**](#)

Залага рамката, в която се простират етичните отговорности на професионалистите, работещи с най-младите и стандартите на поведение, които се очакват от участващите експерти и от включените семейства.

● [**ETHICS, USA, Parent Participation Program – Parental Involvement**](#)

Този сайт представя целите на програмата за родителско участие.

● [**Jeff Haefner, How to Work with Parents the "Right Way" and Avoid Unpleasant Problems**](#)

Тази статия предоставя ценни съвети, които могат да бъдат от полза на учителите по ФВ за подобряването на комуникацията със спортистите и техните родители. Откритата комуникация е най-важния инструмент, с който учители и треньори разполагат, когато се стигне до работа с родителите.

● [**Lindsey C. Blom, Dan Drane, Parents' Sideline Comments: Exploring the Reality of a Growing Issue**](#)

Тази статия посочва, че изследователи, учители по ФВ, родители, треньори и спортни администратори трябва да работят заедно, за да направят спортуването колкото е възможно по-забавно и удовлетворяващо за децата. Статията се занимава с ефектите от различните видове коментари относно спортното поведение на учениците.

● [**Strategies for Involving Parents in School Health**](#)

Това проучване представя стратегии за включване и задържане на родители в училищните дейности.

● [**The Guardian: "Five of the best apps that help teachers communicate with parents"**](#)

Тази статия представя най-добрите дигитални инструменти за включване на родителите, от sms съобщенията до предоставяне на изчерпателна информация относно постиженията на детето с натискането на един единствен бутон.

Човешките права в спорта

Стъпка 5 се фокусира върху важноста на отношенията между човешките права и спорта в нашето съвременно общество. Спортът сам по себе си, международен или национален, може да играе изключително значима роля в напредъка в сферата на човешките права, особено по отношение на хората в най-неравностойно положение в света. Спортът и големите спортни събития могат да бъдат използвани за помотиране на осъзнатост, разбиране и приложението на универсалната декларация на човешките права. Спортът може да бъде считан за универсален език, който допринася за образоването на хората в ценностите на уважението, разнообразието, толерантността и справедливостта като средства за борба с всички форми на дискриминация, както и за промотиране на включващото общество.

Онлайн ресурсите, които помагат на учителите да откриват ценни материали за промотиране на осъзнатост и разбиране на човешките права и тяхното приложение чрез физическа активност.

Цел на обучението

Целите на стъпка 5 са да информира учителите за значението на човешките права и да запознае в подробности учителите по ФВ с връзката между човешките права и спорта в нашия съвременен свят.

Онлайн ресурси

- [Clotilde Talleu, Access for Girls and Women to Sport Practices](#)

Това е проучване на участието на момичета и жени в различни европейски спортни среди, с фокус върху достъпа, пречките и дейностите, за които става дума.

- [BBC: Ethics guide – Sport](#)

Този сайт представя упражняването на спорт като човешко право, като също така се занимава с неговите правила, употребата на медикаменти и модифициране на тялото, нечестната игра в спорта, параолимпийските игри.

- [Celia Brackenridge, Children’s Rights in Football: Welfare and Work](#)

Celia Brackenridge проучва положението на децата в сферата на футбола във връзка с някои статии на Конвенцията на ОН относно правата на децата и особено чл. 12, който гарантира правото на децата да бъдат чути и техните мнения да бъдат взети предвид. В нейното на моменти страшно проучване относно начините, по които деца са експлоатирани и подлагани на лошо отношение в истеричния лов за нови футболни таланти в цял свят, Brackenridge също така насочва вниманието към ситуацията на девойките във футбола и задава въпроса дали половото равенство в този случай води до същото лошо отношение, на каквото са

Онлайн ресурси

- [Kristin Fransson, Children’s Sport, a Question of Rights? Children, Childhood and the Swedish Sports Movement](#)

В тази статия Kristin Fransson анализира положението на децата, младежите и спортовете от гледна точка на установяване на настоящото ниво на академични знания относно правата на децата в спорта.

- [Resolution of Human Rights Council](#)

Тази резолюция промотира осъзнатост, разбиране и прилагане на универсалната декларация на човешките права чрез спорт и насърчава интерактивна панелна дискусия, която да подчертае, проучи и предложи начини, по които спорта и големите спортни събития, особено олимпийските и параолимпийските игри, да бъдат използвани за насърчване на осъзнатост и разбиране на универсалната декларация на човешките права и приложението на принципите, вдъхновени от нея ..

- [How You Play The Game. First International Conference on Sports and Human Rights, 1999](#)

Тази статия заявява значението на връзката между човешките права и спорта в нашия съвременен свят. Спортът сам по себе си, както на международно, така и на национално ниво, може да играе необичайно значима роля за напредъка в сферата на човешките права,

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

подложени и момчетата.

особено сред някои от хората и народите в най-неравностойно положение в света.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Заплахи и предизвикателства пред етичния подход в спорта

Нечестната игра е сериозен и труден проблем, който се изправя срещу идеята за олимпийските ценности и застрашава репутацията на спорта. Всяка форма на измама е фундаментално противоположна на духа на честното съревнование, нарушава неписания социален договор, който спортистите са се съгласили да съблюдават: ще играем по правилата, съревнованието ще бъде чисто. Ролята на учителите е да предадат на младежите посланието, че е възможно да бъдеш успешен като спазваш правилата на честната игра и принципите на спортната етика. Отношението „задължителна победа“ води до неетично поведение в спорта, като например мамене, нарочно разсейване на противника, агресия, насилие, използване на допинг или дори генетично модифициращи продукти. Младите атлети трябва да бъдат насърчавани от учителите по ФВ да се съсредоточават върху уменията, предизвикателствата и удоволствието от усилията за постигане на високи резултати, а не върху победата сама по себе си.

В тази част учителите могат да намерят полезни материали по темата, включително няколко проучени случая с провалени спортни кариери заради допинг. Това може да има висока образователно стойност, защото спортните звезди са модели за подражание за младите. Интересен пример за уважителното и забавно отношение на атлетите към други играчи, официални лица и фенове е представен във видео, показващо микс от ръкостискания по време на състезания.

Цел на обучението

Целта на тази тема е да представи кратък преглед на предизвикателствата, които застрашават олимпийската идея за феър плей в спортните състезания, както и да представи разрушителното въздействие на допинга върху спортните кариери.

Онлайн ресурси

- [Doping in sport. What is it and how is it being tackled?](#)

Кратък преглед на проблема, включващ базова информация относно историята на допинга, описание на най-често използваните субстанции и как биват засичани.

- [Drugs and sport](#)

Тази статия представя информация за медицинския ефект на медикаментите върху съзнанието и тялото на атлета.

- [Alcohol and athletic performance](#)

Статията анализира проблема на злоупотребата с алкохол в спортните среди и ефекта от това върху техните постижения.

- [A History of Sports Careers Ruined by Drugs and Alcohol](#)

Статията представя някои примери на провалени спортни кариери поради злоупотреба с медикаменти и алкохол.

- [Will genetic cyber-athletes come to dominate sports?](#)

Тази статия отчита етичните дилеми, повдигнати от представата за спорт, в който доминират генетичните интервенции. В нея се разсъждава върху проблема дали на атлетите трябва да се позволява да използват генетични техники, за да подобряват своите постижения.

- [NBA Mix Handshakes](#)

Това видео представя много спортсменски ръкувания, с доза хумор, което гради положителен имидж за подхода на атлетите към съревнованието.

Етични подходи на включващия спорт

Въпросът за етиката във ФВ и спорта засяга всички участници в спортната сцена – атлетите, треньорите, родителите и публиката и се отнася особено до включващите спортове. Идеята спортът и ФВ да бъдат разгледани от гледна точка на включващото образование допринася за насърчаването на етични ценности, защото концепцията за честна игра и включване обхваща третиране на всички по един и същ начин, без предубеденост. Включващото образование открива възможностите за автентични социални взаимоотношения, основаващи се на взаимно уважение и демонстриране на емпатия спрямо атлетите в неравностойно положение. Спортът може да служи като положителен фасилитатор на включването или да бъде отражение на предразсъдъците, които засягат фундаменталния интегритет на спорта. Учителите по ФВ е необходимо да създадат педагогически пространства за обсъждане на различни типове отношения спрямо честта и етичната професионална практика в контекста на включващия спорт. Може да възникнат етични дилеми, в случаите, когато учителите по ФВ трябва да избират между истина и лоялност, отделни индивиди и общност, краткосрочни и дългосрочни резултати или между справедливост и милост.

Онлайн ресурсите в тази стъпка ще помогнат на ползвателите да получат информация по темата, да проучат проблема в дълбочина като извлекат ползи от проучванията, опита и разсъжденията на хора, участници във включващото образование.

Цел на обучението

Тази тема цели да даде повод за размисъл относно етичните ценности в спорта по отношение на включващото образование и вдъхновяването на учителите по ФВ да мислят етично в тяхната професионална практика.

Онлайн ресурси

- [Adhering to Ethical Principles When Teaching Students with Disabilities in Physical Education](#)
Статията включва етично ръководство и препоръки към учителите по ФВ за това как да подхождат към включващото образование.
- [Friendship in Inclusive Physical Education](#)
Това проучване цели да проучи приятелството във включващото ФВ от перспективата на ученици с и без увреждания. То разширява познавателната база за приятелството и физическите дейности по три взаимосвързани начина: личностно развитие, природата на приятелството, практика в адаптирано физическо обучение.
- [Teachers Talk About... experiences of inclusive physical activity](#)
Този инструмент е изработен в рамките на проект “Willing and Able: PE and Sport for Young People with Disabilities” („Мотивиран и способен: ФВ и спорт за хора с увреждания”) реализиран от австралийската спортна комисия. Той включва опита и разсъжденията на учители по ФВ относно техните обучителни практики в сферата на включващото образование с множество препратки към етични въпроси.
- [Thinking Ethically About Professional Practice in Adapted Physical Activity](#)
Тази статия представя анализ на горната тема с фокус върху два въпроса: увреждането като обект и разсъдливото обучение. Други публикации, които са на разположение от въпросната страница: „промяна на учебната програма за педагогическа подготовка на учители по ФВ с промотиране на включването, етичното мислене относно включващия рекреативен спорт: разказ за загубено достойнство”.

Етично поведение на спортните фенове и публика по време на спортни събития

Изключително важно е спортните запалянковци да се забавляват по време на спортните събития. Те трябва да имат усещане за безопасност и да могат да се насладят на играта. Специални етични правила управляват поведението, което участниците в спортни състезания трябва да съблюдават. Понякога е приемливо някои спортни фенове да се държат по начин, който би бил забранен на други обществени места. Например, зрителите на някои спортни събития са насърчавани да крещят или да аплодират в подкрепа на техния отбор. Спортните състезания пораждават силни емоции; при все това тези емоции трябва да бъдат контролирани, защото шумът е позволен на някои спортни събития, но забранен на други. От спортните фенове се очаква да се държат етично по време на спортните състезания, да показват уважение към другите и да се отнасят към тях по начин, който очакват и за себе си лично. Неподходящото поведение, като пиене на алкохол, използване на груб език, неприлични жестове, физически тормоз спрямо феновете на противниковия отбор, прекъсвания и преследване са абсолютно неприемливи и следва да бъдат елиминирани. “Бъдете позитивни” може да е добро мото за всеки спортен фен. Такова отношение включва голям обхват различни елементи – от изключване на насилието и освиркването до създаването на мирна и чиста среда на мястото на провеждане на спортното състезание.

Учителите по ФВ и треньорите носят отговорност да научат младите хора на подходящи начини да подкрепят атлетите, според очакванията на обществото. Онлайн ресурсите в тази стъпка дават на учителите вдъхновение за установяване на етични кодекси на поведение на спортните фенове, които да важат за учениците от всички образователни нива. Освен това сред най-добрите практики, които са представени на портала на проект NOFP има примери за интересни инициативи, които целят насърчаване на подходящи начини за подкрепа на спортни отбори и атлети, както и за създаване на положителен подход към други групи, участници в спорта, като атлети, публика, треньори и спортни власти.

Цел на обучението

Целта на тази стъпка е да подчертае значението на обучаването на младите спортни фенове относно етичното поведение по време на спортни събития и подкрепянето на атлетите в духа на честната игра.

Онлайн ресурси

- [Spectator and Coach Guidelines](#)
Ръководството за етично поведение, представено на тази страница, е разделено на отделни части за всички участници в спортни събития.
- [21 Ways Sports Fans Can Be Terrible](#)
Кратък преглед на случаи на неподходящо поведение от страна на спортни фенове с анализ на феномена.
- [How to Prevent Fan Violence at Sporting Events](#)
Тази статия се занимава с въпроса за справяне с насилието сред феновете. Страницата съдържа и линкове към различни статии на сходни теми, например „Разбирането на тълпите е ключ за контролиране на насилието сред феновете” и „Продажба на алкохол в борба със злоупотребата с алкохол”, които представят интересните гледни точки на техните автори, които биха могли да бъдат поставени на обсъждане с учениците.
- [Sports Fan Ethics](#)
Тази страница представя интересна информация по моралните и психологически ефекти от това да си спортен запалянко.

Етика в треньорството

Треньорството е повече от просто спорт. Треньорите, като всички учители, са част от образователния процес и имат въздействаща роля на модели за подражание от страна на техните ученици. Може да е огромно предизвикателство да бъдеш добър, положителен модел на подражание, защото участниците се нуждаят от треньор, когото да уважават. Когато разсъждаваме относно качествата на добрия треньор, няколко въпроса изникват в съзнанието, като например преподаването на положителни спортни ценности, етичен подход при вземането на решения, добри комуникационни умения и ефективно сътрудничество с родителите, както и изграждане на положителен личен имидж на компетентен, отговорен и приятелски настроен човек с висок морал. Ако треньорът разполага с привлекателна физика, която е резултат от здравословен и физически активен начин на живот, това може да е допълнителен мотивиращ фактор за учениците. Един позитивен треньор, който съблюдава добре дефинирана треньорска философия, може да бъде ключов компонент от успеха на неговите/нейните атлети. Етичният кодекс за треньорско поведение също включва работа с други треньори, със семействата на атлетите, с местната общност, с новинарските среди, което излиза извън границите на спортните салони и терени.

В онлайн ресурсите е налична полезна информация за учители по ФВ и треньори. Тя предоставя интересни инструменти, анализи и разсъждения по темата, както и стратегии засягащи ефективното сътрудничество с родителите. Материалите могат да послужат като източник на вдъхновение и насърчение за повишаване на треньорските умения на учителите по ФВ.

Цел на обучението

Тази стъпка цели да повиши степента на осъзнатост относно ролята на спортните треньори в живота на младите хора, огромната отговорност, която те носят за промотиране на етично поведение, както в спортната кариера, така и в ежедневието.

Онлайн ресурси

[Code of Ethics & Conduct for Sports Coaches](#)

Този правилник е разработен от националната треньорска фондация на базата на етичния кодекс и е публикуван от британския институт за спортни треньори. Той е рамка, в която да се работи и не толкова списък с инструкции, а серия от ръководства. От спортните треньори се очаква да спазват етични стандарти в множество сфери: хуманност, отношения, ангажираност, сътрудничество, интегритет, реклама, поверителност, злоупотреба с привилегии, безопасност и компетентност.

[Ethic in Coaching?](#)

Статията се фокусира върху етичната дилема, с която всеки треньор трябва да се сблъска: „Каква етика и какви критерии трябва да съблюдавам?“

[A Basketball Coaching Guide - How to Work with Parents the "Right Way" and Avoid Unpleasant Problems](#)

Този сайт представя на треньорите ясни и конкретни съвети относно ефективна комуникация и сътрудничество с родителите.

[Engaging Parents in Sport Programs](#)

Статията представя в рамките на 4 лесни стъпки стратегия за изграждане на позитивни отношения с родители, участващи в спортни дейности.

Професионално развитие на учителите по ФВ по отношение на етични компетенции

За обучителите е важно да са в крак с най-добрите професионални тенденции, подходи и стилове на преподаване, по този начин учителите и треньорите трябва постоянно да търсят начини за повишаване на своето лично и професионално развитие. Ключовите компетенции за учене през целия живот, препоръчани от ЕК, са комбинация от различни феномени, включващи познавателни измерения (знания и умения) и относителни измерения (отношения и ценности). Социалните и граждански компетенции стъпват на демокрация, социална справедливост и равенство, активно гражданство, граждански права и етични ценности. Етичните компетенции включват притежаването на определени лични и професионални ценности, които са трудни за измерване, но които се наблюдават в ежедневни ситуации в училище, при които учителите по ФВ са изправени пред сложни и неясни в етично отношение положения. Тази стъпка от ръководството подчертава значението на използването на етичните компетенции и включването на учители и ученици в дискусии относно етичното поведение. Етичните аспекти на социалната интеграция са все по-актуални в контекста на интензивната миграция, растящия брой бежанци, което оказва влияние на социокултурното разнообразие в Европа. Учителите по ФВ трябва да са крак с етичните ценности, пред които е изправено образованието – в настоящето и в бъдещето. Ролята на учителите не приключва само с това да развия атлетическите умения на учениците, но и тяхната способност да разсъждават критично от етична гледна точка по спортните въпроси.

В онлайн ресурсите включени в тази стъпка учителите ще открият полезни дидактически материали – от основна информация относно препоръки на ЕК за професионално развитие на учителите до разсъждения по конкретни теми, от сорта на етични аспекти, включващи участието на животни в спортни дейности, етика на спортните репортажи или използване на медиите с цел предаване на ценности.

Цел на обучението

Целите на тази стъпка са да постави фокуса върху значението на професионалното развитие на учителите относно етични компетенции, които са задължителни за съвременните преподаватели по ФВ в социокултурното разнообразие на Европа.

Онлайн ресурси

[Finding Character and Ethics in Sports](#)

Материалите тук се фокусират върху етиката и нейните връзки със спортменството. Програми с дейности, въпроси за дискусии, планове на уроци, развитие на речника и много други ресурси, които предлагат подходи за използване на статии от The Washington Post по етични въпроси в спорта.

[Tips for Teaching about Keeping a Positive Attitude](#)

Това е страницата на програма интелигентни умения (The Wise Skills Program), която е интердисциплинарен подход за учители за изграждане на характери и социо-емоционално обучение. Материалите за учителите включват съвети и идеи, свързани с обучението за формиране на характер.

[Code of Ethics for Educators](#)

Страницата представя етични правила за обучители, структурирани в 4 прости принципа: етично поведение спрямо учниците, етично поведение спрямо практиката и резултатите, етично поведение спрямо колегите, етично поведение спрямо родителите и етично поведение спрямо общността.

[The Ethical Leadership Scales](#)

Тази страница предоставя възможности за цялостно разглеждане на качествата, които определят едно поведение като етично, както и за тези, формиращи лидерство в етиката.

Като използват скала за измерване, ползвателите могат да измерят своите лични нива на етична компетентност.

 Supporting teacher competence development for better learning outcomes

Документ представен от експерти от ЕК съдържащ преглед на училищни политики, свързани с професионално развитие на учителите.

